

De wereldberoemde Pools-Britse filosoof Leszek Kolakowski, onlangs nog onderscheiden met de Jeruzalemprijs, is een hoogst uitzonderlijke verschijning in de academische wereld. Hij paart een scherp gevoel voor humor aan een diep inzicht in de problematiek van onze huidige samenleving en cultuur. Maar behalve geestig en rijk aan inzichten en ideeën is Kolakowski ook een auteur die buitengewoon helder en toegankelijk schrijft - een zeldzame combinatie in het continentale denken van de laatste decennia.

Voor dit nieuwe boek selecteerde de Gentse filosoof en Kolakowski-kenner Jacques De Visscher een achttal essays, door Kolakowski geschreven tussen 1980 en 2003. De keuze kwam in nauw overleg met de auteur tot stand en verschijnt in deze samenstelling voor het eerst in het Nederlands.

In deze prikkelende essays confronteert Kolakowski ons met de valkuilen van zowel ideologische als religieuze systemen en met het vermogen van de open samenleving om zichzelf, al dan niet willens en wetens, op te blazen. Aan de orde komen kwesties zoals tolerantie, cultureel universalisme, geloof en wetenschap, het politieke bedrijf en de Europese eenwording. Een van de belangrijke vragen die Kolakowski hier naar voren schuift is of een samenleving het kan stellen zonder behoudende krachten, en zonder een bepaald gevoel voor het heilige zoals dat in de religieuze tradities verankerd ligt. Met een verwijzing naar de titel van Abélards befaamde verhandeling *Sic et non* betoogt Kolakowski dat het voor ons (over)leven wel eens van essentieel belang zou kunnen zijn om de spanning te blijven bewaren tussen dat ene simpele maar diep gevoelde ja, het *sic* van de geloofsridder, en de duizend *neens* van de kritische intellectueel. Zo laat hij zien dat termen als 'conservatief', 'liberaal' en 'socialistisch' niet noodzakelijk wijzen op elkaar wederzijds uitsluitende politieke standpunten, maar evengoed, of nog beter, in hun onderlinge verbondenheid gedacht kunnen worden, ook al zullen ze nooit een coherente eenheid vormen.

'We moeten ons Kolakowski's les in het geheugen prenten en nu eens eindelijk breken met dat eeuwige onderscheid tussen zogenaamd reactionaire en progressieve ideeën...' (Alain Finkielkraut)

Leszek Kolakowski (1927) was van 1958 tot 1969 hoogleraar aan de universiteit van Warschau en was vanaf 1970 tot aan zijn emeritaat in 1995 verbonden aan All Souls College in Oxford. Van 1981 tot 1994 was hij tevens deeltijdhoogleraar aan de Universiteit van Chicago. In het Nederlands verscheen van hem o.m. *Over de sterfelijkheid van de rede* (1969), *Geschiedenis van het marxisme* (3 dln., 1980/ 81), *Religie: stel: 'Er is geen God* (1987), *Horror metaphysicus* (1989), *Over het alledaagse leven* (2000) en *Bergson* (2003).